

Manuel de Pedrolo, l'escriptor a (re)descobrir

Anna Maria Villalonga
Comissària de l'Any Pedrolo

literàries, un dels decrets oficials de la Generalitat de Catalunya ha estat per a la celebració de l'Any Pedrolo.

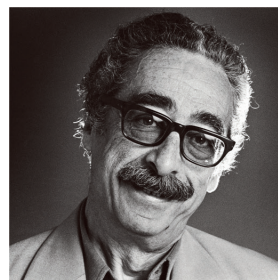
Així d'entrada fa la impressió que Pedrolo no necessita presentació. Va escriure *Mecanoscrit del segon origen*, i això ho sap tothom: és la novel·la més popular de la nostra tradició literària, llegida per generacions i generacions de catalans que l'han feta seva. Tanmateix, l'autèntica coneixença de Pedrolo és tan sols un miratge. Tret d'alguns títols emblemàtics i de la seva relació amb la novel·la policíaca i la ciència-ficció, podem afirmar que es tracta d'un escriptor ignot i inexplorat, amb una producció ingent que cal (re)descobrir.

Enfrontar-nos amb el gruix de la seva obra no resulta una tasca senzilla, ja que va conrear tots els gèneres: fou poeta, articulista, dramaturg, contista, novel·lista, traductor. Va compondre més d'una dotzena de poemes, va sobrepassar els trenta títols entre peces dramàtiques i reculls de contes i va escriure més de setanta novel·les, entre les quals hi ha les onze integrants de l'ambiciós cicle *Temps obert* i l'esplèndida tetralogia de *La terra prohibida*. Els seus continuats i greus problemes amb la censura, propis d'algú que dins l'Espanya franquista no va renunciar mai al propi compromís ideològic (la lluita de classes, l'antimilitarisme, el catalanisme independentista) ni a la voluntat de transgressió, experimentació i innovació literària (tant temàtica com formal), han estat un dels esculls

L'any 2018 se celebra el centenari d'un dels escriptors més fecunds de la història de la literatura catalana, Manuel de Pedrolo, nascut a l'Aranyó, la Segarra, el primer d'abril de 1918 i mort a Barcelona, a causa d'un càncer, el 26 de juny de 1990. En el si d'un any especialment farcit d'efemèrides

per al seu estudi. Sovint les obres de Pedrolo van veure la llum amb un fort decalatge temporal entre el moment de la publicació i el moment de l'escriptura, i aquest fet, sens dubte, n'ha complicat la recepció i la investigació.

La felix avinentesa de l'Any Pedrolo provarà de redreçar algunes d'aquestes mancances, intentarà posar al seu lloc certes inexactituds i contradiccions. No podem oblidar que Pedrolo va rebre pràcticament la totalitat dels premis literaris més importants del país (el Joanot Martorell, el Prudenci Bertrana, el Víctor Català, el Sant Jordi) i que fou guardonat amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes l'any 1979. Tanmateix, la clara acceptació pública de l'autor mai no va gaudir d'una veritable correspondència amb la valoració de l'elit intel·lectual que marcava el rumb del cànon acadèmic. Sempre va resultar un personatge incòmode per a l'entorn de la cultura oficial. Els seus postulats defensaven la necessitat d'escriure des de totes les posicions, la conveniència de conrear totes les tipologies i tots els gèneres literaris. Per a Pedrolo, normalitzar la nostra literatura (absolutament malmesa després del desastre de la dictadura) significava augmentar el nombre de lectors. Per a la intel·lectualitat, tota una altra cosa: no bellugar-se dels supòsits –altrament discutibles– de la literatura culta del més elevat nivell. Per aquest motiu els dos congressos universitaris que se celebraran en el 2018 tenen tanta rellevància. El primer serà a l'abril, el mes del naixement de l'escriptor, a la Universitat Autònoma de Barcelona. El segon, a finals d'octubre, a la Universitat de Barcelona. Obrir les portes

100
Manuel
de Pedrolo

de l'acadèmia al corpus pedrolià de manera rigorosa, i no gairebé casual com fins ara, és una fita important. I esperem que serveixi, més enllà del centenari, per a situar Pedrolo dins les aules i potenciar nous i nombrosos treballs acadèmics.

L'anunci de la commemoració de l'Any ha despertat una gran quantitat de complicitats. Ha estat gratificant comprovar que hi havia moltes ganes de Pedrolo, que el món de la cultura (en un sentit amplíssim) el considerava una assignatura pendent. Amb el suport de la Institució de les Lletres Catalanes, que coordina els anys oficials, i colze amb colze amb la Fundació Pedrolo, la celebració pretén que l'autor tingui presència arreu del territori i del domini lingüístic. L'única filla de l'escriptor, Adelais, així com tots els membres de la Fundació, tindran l'oportunitat de sumar esforços amb un nodrit estol de

col·laboradors entusiastes: biblioteques, festivals, municipis, grups de teatre, revistes, clubs de lectura, centres d'ensenyament, mitjans de comunicació i un llarg etcètera d'entitats diverses que ja comencen a posar fil a l'agulla. Hi haurà exposi-

ons, conferències, convocatòries de premis, actes musicals, lectures compartides, representacions dramatitzades, taules rodones, rutes literàries. El 16 de gener ha tingut lloc la presentació oficial de l'Any a la Sala d'Actes del Palau Marc del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i ja és operativa la pàgina web (cultura.gencat.cat/ca/anymanueldepedrolo/) amb tota la informació disponible, on es pot consultar amb detall l'agenda d'actes, esdeveniments i activitats.

Arribats a aquest punt, és el moment de comentar un aspecte que ens satisfà especialment. Perquè la celebració de l'Any d'un escriptor no seria completa si es limités al període temporal en qüestió, no acabaria de tenir sentit sense una projecció real en el futur, sense una concreció i una empremta sòlides. Ens referim, naturalment, al material propi de la literatura: els llibres, qüestió que en el cas de Pedrolo, amb una producció tan extensa, presenta una inevitable complexitat. Sigui com sigui, és obvi que un any literari sense llibres no hauria aconseguit el seu objectiu principal: recuperar o incrementar la lectura de l'autor homenatjat. En els darrers anys, alguns títols pedrolians han gaudit de reedicions periòdiques (sobretot les lectures obligatòries o recomanades als instituts), però d'altres només existeixen en edicions antigues de difícil localització. Per fortuna, algunes editorials

s'han abocat a millorar la situació i durant els anys 2016 i 2017 ja van llançar al mercat algunes edicions: *Procés de contradicció suficient* i *Crucifeminació* (Orciny Press), *Introducció a l'ombra* (Pagès Editors), *Tocats pel foc* (Tigre de Paper Edicions), *Acte de violència* i *Milions d'ampolles buides* (Sembra Llibres), *El principi de tot* i el primer volum de la tetralogia de *La terra prohibida* (Editorial Comanegra).

Tanmateix, aquesta llista només ha estat per a fer boca, perquè la previsió per al 2018 es presenta llaminera, àmplia i variada. Així, podem destapar alguns dels secrets previstos, entre ells un escrit inèdit, *Infant dels grans*, que publicarà Comanegra. Es tracta d'un text breu que Pedrolo va regalar a la seva filla quan va complir quinze anys i que ella ha guardat com un tresor tot aquest temps. Comanegra

traurà, així mateix, el segon volum de *La terra prohibida*.

Ha estat gratificant comprovar que hi havia moltes ganes de Pedrolo, que el món de la cultura el considerava una assignatura pendent.

La llista continua, pel que sabem en aquest moment, amb una Edició Omnibus d'Edicions 62 que inclou tres novel·les policiaques (*Doble o res*, *L'inspector fa tard* i *Joc brut*); *Paso en*

falso (traducció al castellà de *Pas de ratlla*) i *Perquè ha mort una noia* (ambdues publicades per l'Editorial Navona); *Es vessa una sang fàcil* (Pagès); *Algú que no hi havia de ser* (Editorial Alrevés, col·lecció «Crim.cat»); *Hem posat les mans a la crònica* (Tigre de Paper); *M'enterro en els fonaments* (Sembra Llibres); *Totes les bèsties de càrrega* (Edicions 62), i *Manual de Pedrolo*, antologia de textos de ficció i no ficció, que publicarà Amsterdam.

Endemés –i a banda d'altres projectes editorials que estan en marxa i que encara no podem fer públics– comptem amb tota una sèrie de publicacions al voltant de la figura i l'obra de l'autor, entre les quals hi ha un assaig sobre els informes de lectura que feia Pedrolo per a diverses editorials i que publicarà Pagès; un llibre recopilatori d'articles sobre el *Mecanoscrit*; una reedició de *Pedrolo contra els límits*, de Jordi Arbonès (Pagès); un text de Sebastià Bennasar titulat *Manuel de Pedrolo, Manual de supervivència* (Editorial Meteora) i alguns monogràfics de diverses revistes. Estem convençuts que el colofó d'aquest breu article no pot ser millor, perquè tornar a tenir entre les mans nous volums pedrolians, editats amb tanta cura i admiració, resulten una extraordinària notícia. Farien feliç l'escriptor, l'home de pensament ferm i mentalitat clara, honest i lluitador, que va ser i serà sempre Manuel de Pedrolo. ■